

ПрАТ «ВНЗ «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»
ОДЕСЬКИЙ ІНСТИТУТ

Кафедра права та правоохоронної діяльності

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор

Одеського інституту ПрАТ

«ВНЗ «МАУП»

Ольга КУЗНЕЦОВА

СХВАЛЕНО на засідання кафедри
права та правоохоронної діяльності
Протокол № 6 від «29» серпня 2025 р.
Завідувач кафедри

Віктор ПЬОХОВ

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА**

спеціальності:

081 Право

(шифр і назва спеціальності)

освітнього рівня

перший (бакалаврський)

(назва освітнього рівня)

освітньої програми:

«ПРАВО»

(назва освітньої програми)

Розробник (-и) силябусу навчальної дисципліни:

Пьохов Віктор Миколайович, кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри права та правоохоронної діяльності

Викладач:

Пьохов Віктор Миколайович, кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри права та правоохоронної діяльності

Силабус розглянуто на засіданні кафедри права та правоохоронної діяльності Одеського інституту ПрАТ «ВНЗ «МАУП».

Протокол від «29» серпня 2025 р. № 6

Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Теорія держави і права
Шифр(и) та назва(ви) спеціальності(стей)	<i>081 Право</i>
Рівень вищої освіти	<i>перший (бакалаврський) рівень вищої освіти</i>
Статус дисципліни	<i>обов'язкова</i>
Кількість кредитів і годин	<i>6 кредитів/180 год. Лекції: 72 год. Семінарські/практичні заняття: 64 год. Самостійна робота: 44 год.</i>
Терміни вивчення дисципліни	<i>I, II семестр</i>
Мова викладання	<i>українська</i>
Вид підсумкового контролю	<i>Залік, екзамен</i>
Сторінка дисципліни на сайті	https://odessa.maup.com.ua/about-institute/kafedry/kafedra-prava/

П.І.Б. викладача	<i>Пьохов Віктор Миколайович</i>
Науковий ступінь	кандидат юридичних наук
Вчене звання	доцент
Дисципліни, які викладає НПП	Антикорупція та доброчесність, Теорія держави та права, Конституційне право, Кримінальне право
Напрями наукових досліджень	Глобальна корупція олігархату в різних гілках влади, її вплив на стан національної безпеки України та шляхи скорочення.
Посилання на реєстри ідентифікаторів для науковців	https://scholar.google.com.ua/citations?user=rj7Ujl0AAAAJ&hl=uk
Контактна інформація викладача:	
E-mail	odesamauppravo@gmail.com
контактний телефон	067-158-33-74
Портфоліо викладача на сайті Інституту	https://odesa.maup.com.ua/pohov-viktor-mikolaj/

1. Коротка анотація до дисципліни «Теорія держави і права»

Навчальна дисципліна «Теорія держави і права» є однією з основних за спеціальністю 081 Право, має методологічне значення для всіх галузей знання про право та державу, спричиняє безпосередній вплив на формування правового мислення, правосвідомості та правової культури майбутніх юристів.

Об'єктом вивчення навчальної дисципліни «Теорії держави і права» є право як соціальне явище. Вивчення права та його джерел ґрунтується на правових доктринах, цінностях і принципах, в основі яких покладені права та основоположні свободи людини.

Предметом навчальної дисципліни «Теорія держави і права» виступають закономірності та випадковості виникнення, буття, функціонування та розвитку права і держави, державно-правових інститутів. Засвоєння понятійно-категоріального апарату юриспруденції необхідні студенту як база для вивчення галузевого законодавства та юридичних процедур, а також для вироблення та закріплення навичок та умінь практичного застосування права.

Стрижневою ідеєю курсу є ствердження людини як найвищої цінності, її прав і свобод, верховенства права. Вивчення курсу «Теорії держави і права» має важливе значення в підготовці юристів, здатних успішно застосовувати набуті правові компетенції у сфері юридичної практики – в діяльності органів державної влади, у правозахисній діяльності тощо.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Теорія держави і права» є набуття здобувачами вищої освіти здатності розв'язувати складні спеціалізовані задачі у сфері права з розумінням природи і змісту основних правових інститутів, а також меж правового регулювання різних суспільних відносин.

Завдання навчальної дисципліни полягають в тому, щоб дати загальні поняття держави і державного устрою, форм державного правління, різних політичних систем і течій, механізмів і форм реалізації норм права, правосвідомості і правової культури, механізму правового регулювання.

3. Формат курсу - очний (*offline*) та/або дистанційний (*online*)

4. Програмні результати навчання (інтегральна, загальні та спеціальні (фахові) компетентності)

- ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово
- ЗК6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
- ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
- СК2. Здатність аналізувати ретроспективи розвитку правових явищ та процесів у контексті їх впливу на сучасну правову систему.
- РН 1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки задалегідь невідомих умов та обставин.
- РН 2. Знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини.
- РН 13. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.
- РН 15. Вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.
- РН 17. Працювати в команді, забезпечуючи виконання завдань команди.
- РН 19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.
- РН 22. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.

5. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
навчальна дисципліна «Теорія держави і права»		
Курс	1	1
Семестр	1,2-й	1,2-й
Обсяг кредитів	6	6
Обсяг годин, в тому числі:	180	180
Аудиторні години:	72 лекційних та 64 семінарських (практичних) годин	24 лекційних та 16 семінарських (практичних) годин
Модульний контроль	2 модульні контрольні роботи	-
Самостійна робота Індивідуальне науково-дослідне завдання	44 годин	140 годин
Форма семестрового контролю	Залік, екзамен	Залік, екзамен

6. Статус дисципліни: цикл професійної підготовки, обов'язкова дисципліна

7. **Пререквізити:** наявність базових знань з циклу соціально-гуманітарних дисциплін.

8. Технічне й програмне забезпечення /обладнання:

1. Мультимедійний проектор, маркерна дошка і екран; ноутбук, персональний комп'ютер,

мобільний пристрій (телефон, планшет) з підключенням до Інтернет для: комунікації та опитувань; виконання завдань самостійної роботи; проходження тестування (поточний, рубіжний, підсумковий контроль).

2. Програмне забезпечення для роботи з освітнім контентом дисципліни та виконання передбачених видів освітньої діяльності: програмне забезпечення MS Windows 10; Microsoft Office; Internet Explorer; Google Chrome; Win RAR; Adobe Reader; Outlook Express; Powerpoint; Zoom, Skype.

3. Правознавець: Електронна бібліотека юридичної літератури. <http://pravoznavec.com.ua>

9. Політика курсу.

Політика курсу – політика відвідуваності та наявності у студента необхідних нормативно-правових джерел, комунікації з викладачем та користування електронними девайсами, дотримання вимог Етичного кодексу студента та академічної доброчесності. Прослуховуючи цей курс, Ви погодились виконувати положення академічної доброчесності: Скласти всі проміжні та фінальні завдання самостійно без допомоги сторонніх осіб. Надавати для оцінювання лише результати власної роботи, а не плагіат. Не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити ваші результати чи погіршити/покращити результати інших студентів. У випадку порушень цих вимог – реагування відповідно до Етичного кодексу Інституту. Не вітаються запізнення на пари та пропуски занять. Студент має виконати в кожному модулі самостійну роботу та одну за семестр ІНДЗ (реферат, доповідь, презентація, есе, проєкт), за ІНДЗ зараховується активна студентська наукова робота в межах студентських Клубів. Оформлення рефератів, есе, доповідей, контрольних робіт має здійснюватися за зразком на сайті Інституту, вкладка «Студенту – Зразки. Метод. рекомендації – Метод. рекомендації до курсових та інших письмових робіт», наприкінці рекомендацій див. вимоги до оформлення джерел за ДСТУ-2015. Порушення вимог оформлення тексту та джерел дасть підставу вважати в роботі наявність плагіату, і роботу не буде зараховано.

Вимоги викладача:

- обов'язкове відвідування навчальних занять;
- активність студента під час практичних занять;
- своєчасне виконання завдань самостійної роботи;
- відпрацювання занять, що були пропущені або не підготовлені (незадовільні оцінки) на консультаціях;
- опрацювання теоретичного матеріалу та практичних завдань, які надані в курсі «Теорія держави і права» на платформі Google Classroom (код класу надається викладачем).

Не допустимо:

- пропуск занять без поважних причин;
- запізнення на заняття;
- користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття (за винятком дозволу викладача при зверненні до текстів нормативно-правових актів, а

також при необхідності виконання певних завдань, передбачених навчальною дисципліною);

- списування та плагіат.

Реферативні роботи студент виконує самостійно, з обов'язковим посиланням на джерела інформації та самостійно перевіряє їх онлайн на безкоштовних сервісах на наявність плагіату.

Розподіл балів, що присвоюються студентам з навчальної дисципліни «Теорія держави і права», є сумою балів за виконання семінарських (практичних) завдань, самостійну роботу, індивідуально-дослідні завдання з врахуванням балів, отриманих під час екзамену.

Здобувач вищої освіти, який не з'являвся на заняття (незалежно від причин) повинен відпрацювати пропущені заняття (незалежно від причини пропуску) та відпрацювати незадовільні оцінки під час консультацій.

**10. Схема курсу
СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

НАЗВА ЗМІСТОВНИХ МОДУЛІВ І ТЕМ	КІЛЬКІСТЬ ГОДИН							
	Денна ф/н				Заочна ф/н			
	Усього	в тому числі			Усього	в тому числі		
		Л	Пр	С.р.		Л	Пр.	С.р.
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>
Модуль 1.								
Змістовний модуль 1. Вступ до теорії права. Нормативні засади права								
Тема 1. Теорія держави і права як наука та навчальна дисципліна	8	2	2	4	7	-	-	7
Тема 2. Походження права	8	2	1	5	8	1	-	7
Тема 3 Основні вчення про право	8	2	1	5	8	1	-	7
Тема 4. Право та його властивості	8	2	2	4	8	2	-	6
Тема 5. Право і держава в їхньому співвідношенні	3	-	-	3	8	-	1	7
Тема 6. Право в системі соціального регулювання	9	2	2	5	8	-	1	7
Тема 7. Норми права	8	2	2	4	8	2	-	6
Тема 8. Система права	9	2	2	5	8	2	-	6
Тема 9. Форми (джерела) права	8	2	2	4	7	-	-	7
Тема 10. Нормативно-правовий акт – основна форма права сучасних держав	7	2	2	3	8	-	2	6
Тема 11. Правоутворення і правотворчість	7	2	2	3	8	-	-	8
Разом по змістовному модулю 1	84	20	18	45	86	8	4	74
Змістовний модуль 2. Дія права								
Тема 12. Правові відносини	8	2	2	4	7	-	-	7
Тема 13. Реалізація та застосування права	9	2	2	5	8	-	2	6
Тема 14. Тлумачення права	7	2	2	3	7	-	-	7
Тема 15. Правова поведінка	8	2	2	4	9	2	-	7
Тема 16. Поняття і види юридичної відповідальності	9	2	2	5	9	2	-	7
Тема 17. Юридична практика та юридичний процес	3	2	-	3	8	-	2	6
Модульна контрольна робота № 1 (Т. 1-17)	2	-	2	-	-	-	-	-
Разом по змістовному модулю 2	46	12	12	24	48	4	4	40
Разом по модулю 1	130	32	30	69	134	12	8	114
Форма контролю: залік								
Модуль 2								
Змістовний модуль 3. Право в сучасному світі								
Тема 18. Правосвідомість і правова культура	9	4	-	5	7	-	-	7

Тема 19. Правові засоби та механізм правового регулювання	7	2	2	3	8	2	-	6
Тема 20. Права людини. Законність і правопорядок	7	2	2	3	8	-	2	6
Тема 21. Ціннісна характеристика права	9	2	2	5	8	-	2	6
Тема 22. Правові системи та правові сім'ї	9	4	-	5	8	2	-	6
Разом по змістовному модулю 3	42	14	6	21	39	4	4	31
<i>Змістовний модуль 4. Теорія держави</i>								
Тема 23. Виникнення держави	8	2	2	4	8	1	-	7
Тема 24. Поняття, ознаки, сутність та типологія держави	8	2	2	4	8	1	-	7
Тема 25. Функції держави	9	4	-	5	8	1	-	7
Тема 26. Форми держави	11	4	2	5	8	1	-	7
Тема 27. Державна влада і механізм держави	9	4	-	5	8	2	-	6
Тема 28. Громадянське суспільство і держава	8	2	1	5	9	1	1	7
Тема 29. Демократична, правова і соціальна держава	8	2	1	5	9	1	1	7
Тема 30. Право, держава і цивілізація	5	2	-	3	9	-	2	7
Модульна контрольна робота № 2 (Т. 18-30)	2	-	2	-	-	-	-	-
Разом по змістовному модулю 4	68	22	10	36	67	8	4	55
Разом по модулю 2	110	36	16	57	106	12	8	86
Разом по дисципліні:	180	72	64	44	180	24	16	140
Форма контролю: екзамен								

11. Форми і методи навчання

Основними видами навчальних аудиторних занять є *лекції, семінарські заняття, консультації*.

При викладанні *лекційного матеріалу* передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як лекції-бесіди, лекції-візуалізації, лекція-консультація.

Лекція-бесіда забезпечує безпосередній контакт викладача з аудиторією і дозволяє привернути увагу здобувачів освіти до найбільш важливих проблематичних питань з відповідної теми, визначити у процесі діалогу особливості сприйняття навчального матеріалу. Ви маєте можливість обміркувати поставлені запитання, робити самооцінку рівня своєї підготовки, навчитися самостійно формувати та обґрунтовувати власну позицію, висновки і узагальнення.

Лекція-візуалізація включає візуальну форму подачі лекційного матеріалу за допомогою технічних засобів навчання. Читання такої лекції зводиться до розгорнутого або короткого коментування викладачем візуальних матеріалів, що переглядаються.

Лекція-консультація є поєднанням викладу нової навчальної інформації лектором з постановкою запитань. Лектор консультує студентів у ході лекційного викладу, що сприяє кращому засвоєнню ними навчального матеріалу. Вона може проводитись за різними сценаріями: запитання – відповіді; запитання – відповіді – дискусії.

При проведенні *семінарських занять* передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як-то: робота у малих групах, рольові ігри, дискусія, публічні виступи, виступи з опануванням, групові проекти та кейс-завдання.

Здобувачі освіти опрацьовують інформацію з наукових, навчальних та лекційних джерел, в тому числі за допомогою всесвітньої мережі Інтернет і бібліотек, під час занять виконують усні та письмові завдання, виступають із доповідями та презентаціями, що можуть бути підготовленими як у групі, так і індивідуально.

Програмою курсу також передбачено **індивідуальні завдання**.

12. Система оцінювання та вимоги.

Оцінювання знань здійснюється відповідно до «Положення про систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в ПрАТ «ВНЗ «МАУП»» (<https://surl.lt/dznawo>)

Результати поточних досягнень студента (РПД)

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	1-й семестр		2-й семестр	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	17	17	17	17
Відвідування семінарських занять	1	12	12	12	12
Робота на семінарському занятті	10	11	110	11	110
Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	2	10
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ (науковий реферат, презентація, доповідь на конференції)	10	4	40	4	40
Разом	-	-	214	-	214
Максимальна кількість балів – 1-й семестр – 214 балів Максимальна кількість балів – 2-й семестр – 214 бали Максимальна кількість балів за навчальний рік – 428 бал					
Розрахунок: 1-й семестр – $214:100=2,14$. Студент набрав X балів; розрахунок: $X: 2,14 =$ загальна кількість балів. 2-й семестр – $214:100=2,14$. Студент набрав X балів; розрахунок: $X: 2,14 =$ загальна кількість балів.					

13. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Самостійна робота передбачає опрацювання лекційного матеріалу, навчальної літератури, нормативно-правових джерел, підготовка до семінарських занять, самостійне розв'язання задач – казусів по темах.

До методів СРС, що сприяють індивідуалізації та інтенсифікації освітнього процесу, відносимо: проблемно-пошукові (опрацювання першоджерел, вивчення останніх досліджень вітчизняних та зарубіжних вчених за заданою тематикою, самостійне вирішення практичних завдань); методи проектного навчання (участь у круглих столах); колективної розумової діяльності (групові ситуаційні завдання), застосування новітніх інформаційно-комунікаційних технологій (унаочнення запропонованого викладачем навчального матеріалу, підвищення мотивації здобувачів до самостійної роботи за рахунок її наближення до реальних умов майбутньої професійної діяльності).

Критерії оцінювання завдань для самостійної роботи:

- змістовність – 3 бали;
- відповідність діючому законодавству та стилю оформлення – 2 бали; Максимальна кількість балів за одну тему (одиницю) цієї роботи – 5 балів

Індивідуальні завдання: індивідуальне науково-дослідне завдання (написання рефератів, підготовка презентацій, виступ на конференції з підготовкою тез доповідей та презентацій – для студентів денної форми навчання).

Критерії оцінювання ІНДЗ:

- повнота розкриття теми, дотримання базових норм та принципів наукового пошуку – 3 бали;

- якість інформації – 3 бали;
- самостійність, креативність, для доповідей на конференцію, наукових рефератів та презентацій – 4 бали.

Максимальна кількість балів за один вид індивідуального завдання - 10 балів

Виконання індивідуальних самостійних завдань передбачають також можливість навчання з дисципліни на освітніх платформах, у форматі онлайн курсів, що дозволяє вдосконалити навички, покращити рівень знань та підвищити мотивацію для саморозвитку. Здобувачу пропонується самостійно обрати тематику онлайн курсу (вимоги: курс обов'язково має бути сертифікованим та охоплювати питання та проблеми передбачені навчальною дисципліною

«Теорія держави та права») та пройти курс за власним вибором. Після успішного проходження курсу треба завантажити сертифікат про успішне проходження курсу. Після отримання сертифікату здобувач має можливість отримати додаткові 10 балів до свого рейтингу з навчальної дисципліни.

14. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання Модульний контроль знань за визначеними темами проводиться письмово у формі відповідей на теоретичні питання або розв'язання практичних завдань, виконання тестів, тощо.

При виконанні модульних завдань оцінюванню підлягають теоретичні знання та практичні навички, яких набули студенти після опанування певного модуля.

Критеріями оцінки правильності виконання модульних контрольних завдань є:

№ п/п	критерії оцінки знань студента виявлених під час проведення модульного контролю	кількість балів
1.	здобувач в процесі письмової відповіді дає правильні відповіді на всі поставлені запитання , виявляє високий рівень знань теоретичного та нормативного матеріалу. Викладає свою відповідь системно та логічно, упевнено і правильно аргументує власну позицію, робить висновки, тощо; або відповідає на тестові завдання з використанням комп'ютерної техніки на відповідну кількість	25 балів
2.	здобувач має належний рівень знань теоретичного та нормативного матеріалу, на поставлені запитання відповіді дає, переважно, правильні, однак допускає певні неточності у визначеннях правових категорій, не завжди належно (коректно) аргументує відповідь або правильно відповідає лише на половину поставлених запитань , тощо; або відповідає на тестові завдання з використанням комп'ютерної техніки на відповідну кількість балів	15 балів
3	здобувач має задовільний рівень знань теоретичного та нормативного матеріалу, на поставлені запитання відповідає, але не на всі, допускає певні неточності у визначеннях правових категорій, не завжди належно (коректно) аргументує або правильно дає відповідь на 1/3 (одну третину) поставлених запитань, тощо. Або відповідає на тестові завдання з використанням комп'ютерної техніки на відповідну кількість балів	10 балів
4.	здобувач дає неправильні відповіді на поставлені запитання, виявляє неналежний рівень знань теоретичного та нормативного матеріалу, неспроможний послідовно і правильно аргументувати свою відповідь або взагалі не в змозі відповісти на поставлені запитання , тощо.	0 балів

15. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Підсумковий семестровий контроль з навчальної дисципліни «Теорія держави і права»

проводиться у формі заліку (1-й семестр) та екзамену (2-й семестр).

Підсумкова кількість балів за 1-й семестр визначається як сума за результатами поточної роботи студента (форма контролю залік).

Форма проведення *екзамену*, зміст і структура екзаменаційних білетів (контрольних завдань), вагомість співвідношення видів оцінювання визначаються кафедрою права.

Екзамен оцінюється у 100 балів, на який виноситься весь обсяг навчальної дисципліни.

ЗАГАЛЬНА ПІДСУМКОВА ОЦІНКА за рік по дисципліні = це середнє арифметичне між результатами поточних досягнень (РПД) за 1-й та 2-й семестр та результатами підсумкового контролю (екзамену) (РПК).

Обраховується по формулі:

$(\text{РПД 1 семестр} + \text{РПД 2 семестр} + \text{РПК}) : 3 = \text{загальна оцінка}$

Наприклад:

– за 1-й семестр студент набрав 190 балів ($190 : 2,14 = 88,7$ балів);

– за 2-й семестр студент набрав 170 балів ($170 : 2,14 = 79,4$ бали);

– за відповідь на екзамені студент одержав 85 балів.

Підсумок: $(89+79+85) : 3 = 84$ бали (бал, який проставляється в залікову книжку студента, у перерахунку на традиційну оцінку це добре (В)).

Студент допускається до семестрового контролю, якщо він виконав всі види робіт, які передбачені силабусом та робочою програмою навчальної дисципліни та відвідав всі аудиторні заняття, які передбачені розкладом.

Система ліквідації академічної заборгованостей має такий зміст:

- студент, який набрав за результатами поточного і підсумкового контролю від 35 до 59 балів, після належної підготовки має право повторного складання екзамену (заліку);
- студент, який набрав за результатами поточного і підсумкового контролю від 0 до 34 балів тобто менше 50% кількості балів, достатніх для отримання задовільної оцінки, зобов'язаний пройти повторний курс вивчення дисципліни перед повторним складанням екзамену (заліку).

16. Питання до іспиту з дисципліни «Теорія держави і права»

1. Юридичні науки та їх класифікація. Правознавство та державознавство.
2. Поняття та завдання загальної теорії права та держави.
3. Основні функції загальної теорії права та держави.
4. Предмет загальної теорії права та держави.
5. Соціальне регулювання у первісному суспільстві. Мононорми та їх види.
6. Поняття праворозуміння та розуміння права.
7. Інтегративне праворозуміння. Ціннісно-нормативне праворозуміння.
8. Основні властивості права.
9. Загально-соціальні та спеціальні функції права. Інформаційна функція права.
10. Поняття та види принципів права.
11. Аксиоматичні засади (постулати) права.
12. Співвідношення права і держави: етатистський та ліберальний підходи.
13. Ознаки соціальних норм та їх різновиди. Норми права та норми моралі.
14. Правове регулювання та його особливості.
15. Поняття та структура норми права.
16. Класифікація правових норм. Спеціалізовані правові норми.
17. Система права та її компоненти.
18. Поняття галузі права та їх класифікація.
19. Інститути права та їх особливості.
20. Поділ права на приватне і публічне, матеріальне і процесуальне.
21. Класифікація джерел права. Джерела українського права.
22. Звичай як джерело права.
23. Судовий прецедент як джерело права.
24. Нормативно-правовий договір як джерело права.
25. Нормативно-правовий акт як джерело права.
26. Предметна дія нормативно-правових актів.
27. Темпоральна дія нормативно-правових актів.
28. Дія нормативно-правових актів у просторі.
29. Дія нормативно-правових актів за колом осіб.
30. Соціальні чинники формування права. Правоутворення та правотворчість.
31. Форми та види правотворчості.
32. Принципи і функції правотворчості.
33. Систематизація нормативно-правових актів, її види.
34. Кодифікація права та її види.
35. Поняття та ознаки правовідносин.
36. Суб'єкт права та суб'єкт правовідносин.
37. Поняття та зміст правосуб'єктності.
38. Фізичні та юридичні особи.
39. Об'єкти правовідносин.
40. Поняття та зміст суб'єктивного права.
41. Поняття та зміст юридичного обов'язку.
42. Юридичні факти та їх класифікація. Складні юридичні факти та фактичні склади.
43. Поняття та форми реалізації права.
44. Застосування права як засіб забезпечення реалізації права.
45. Ідеологія застосування права.
46. Типове та нетипове застосування права.
47. Акти застосування права: поняття та види. Складні акти застосування права.
48. Поняття та призначення тлумачення права.
49. Способи (прийоми) тлумачення норм права за змістом.
50. Офіційне тлумачення права та його види.
51. Тлумачення норм права за обсягом.
52. Поняття та види правової поведінки.

53. Правомірна поведінка. Типологія правомірної поведінки.
54. Правопорушення, його ознаки та види.
55. Зловживання правом.
56. Об'єктивно-протиправна поведінка.
57. Поняття та ознаки юридичної відповідальності.
58. Види юридичної відповідальності. Штрафна та правовідновна відповідальність.
59. Юридична практика: поняття та види.
60. Поняття та ознаки юридичного процесу. Юридична процедура.
61. Види юридичного процесу.
62. Поняття правосвідомості та її структура.
63. Поняття та види деформацій правосвідомості.
64. Правова культура суспільства та правова культура особи.
65. Поняття та особливості правового менталітету.
66. Правова соціалізація та правове виховання. Правова інформованість.
67. Завдання та система правового виховання.
68. Механізм правового регулювання та його елементи.
69. Правові засоби: поняття та види.
70. Система гарантій прав людини і громадянина в сучасній державі.
71. Поняття та основні вимоги законності.
72. Поняття та ознаки правового порядку. Світовий правопорядок.
73. Цінності права та правові цінності.
74. Інструментальна цінність права.
75. Власна цінність права.
76. Соціальна цінність права.
77. Особистісна цінність права.
78. Правова система та її компоненти.
79. Класифікація правових систем. Законодавчі та прецедентні правові системи.
80. Поняття правового стилю. Правові сім'ї сучасного світу.
81. Первинне та похідне виникнення держави.
82. Образ держави та поняття держави.
83. Поняття та ознаки та атрибути сучасної держави.
84. Поняття державної території та її склад.
85. Сучасна та досучасна держава.
86. Ціннісна характеристика держави.
87. Поняття держави та державності. Українська державність.
88. Типологія держави. Бюрократична та податкова держава.
89. Поняття та класифікація функцій держави.
90. Інноваційні функції держави.
91. Номенклатура функцій сучасної держави.
92. Форми здійснення функцій держави.
93. Зміст поняття форма держави. Особливості форм сучасної держави.
94. Форма правління: поняття та види.
95. Форма державно-територіального устрою: поняття та види.
96. Державний та політичний режими.
97. Поняття, ознаки та ресурси державної влади.
98. Механізм держави: поняття та структура. Апарат держави.
99. Взаємодія держави та громадянського суспільства.
100. Механізм соціального партнерства в державі.
101. Поняття, принципи і форми демократії.
102. Поняття та ознаки правової держави.
103. Соціальна держава, її ознаки і функції.
104. Співвідношення демократичної, соціальної та правової держави.
105. Вплив глобалізації на розвиток права і держави.

17. Шкала відповідності оцінок: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

18. Рекомендовані джерела (література)

Базова:

1. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 3: Загальна теорія права. Харків: Право, 2017. 952 с.
2. Загальна теорія держави і права: підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів / за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М.В. Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України О.В. Петришина. Харків : Право, 2018.
3. Загальна теорія права: підручник / за заг. ред. М. І. Козюбри. Київ: Ваіте, 2015. 392 с. URL: <https://www.osce.org/uk/ukraine/283756?download=true>
4. Загальна теорія права: підручник / О. В. Петришин, Д. В. Лук'янов, С. І. Максимов, В. С. Смородинський та ін. ; за рнд. О. В. Петришина. Харків: Право, 2020. 568 с.
5. Мурашин О. Г. Загальна теорія держави і права: підручник. К.: Університет "Україна", 2020.
6. Рогач О.Я. Зловживання правом: теоретико-правове дослідження: монографія. Ужгород: Ліра, 2019.
7. Теліпко В.Е. Загальна теорія держави і права: навч. посіб. К.: ЦУЛ, 2019.
8. Теорія держави і права підручник / за загал. ред. Ю.А. Ведерніков. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2020.
9. Теорія держави і права: навч. посіб. / за заг. ред. С.Д. Гусарева, О.Д. Тихомирова. К.: НАВС, Освіта України, 2019.
10. Теорія держави і права в схемах та таблицях: навчальний посібник / за заг. ред. Л. Р. Наливайко. К.: «Хай-Тек Прес», 2020. 296 с. URL: https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/5097/3/ТДП_схеми%202020.pdf

Допоміжна:

1. Антошкіна В. Ретроспективний аналіз становлення та розвитку тлумачення правових норм крізь призму епох. *Право України*. 2017. № 3. С. 126-136.
2. Білак М. Подвійні стандарти застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини судами України. *Право України*. 2018. № 5. С. 170-184.
3. Богачова Л. Л. Види законодавчих процедур в Україні та Євросоюзі (порівняльно-правова характеристика). *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія: «Юридичні науки». 2016. Вип. 6(1). С. 11–

15. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_jur_2016_6%281%29_4

4. Богачова Л. Л. Вимоги до підзаконного нормативно-правового акта як офіційного документа. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: «Юриспруденція». 2017. Вип. 29. С. 16-19. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2017_29%281%29_6

5. Бондаренко Н. О. Громадянське суспільство в Україні: історикоправові аспекти становлення та розвитку. *Форум права: електрон, наук, фахове вид.* 2017. № 5. С. 57–63. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2017_5_9

6. Бордюг, І. О. (2020). Актуальні теорії походження держави. *Літописець: Збірник наукових праць VII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Права людини: історичний вимір і сучасні тенденції (до річниці прийняття Загальної декларації прав людини)»*(м. Житомир, 5 грудня 2019 року). 2020. № (15). С. 25-28.

7. Гарасимів Б. Моделі громадянського суспільства: проблема взаємовідносин людини та держави. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Юридичні науки. 2017. № 861. С. 97-104.

8. Гаудер П. Верховенство права в реальному світі / пер. з англ.; наук. ред. Д. Вовк. Харків: Право, 2018. 392 с.

9. Гуйван П. Право на справедливе судочинство відповідно до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. *Право України*. 2017. № 11. С. 172-180.

10. Дегтяр О. А. Державна Служба. Конспект лекцій. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. 128 с.

11. Жаровська І. М. Сучасна теорія держави і права: традиційність та новаторство підходів. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Юридичні науки. 2016. № 837. С. 252–257. URL: <http://ena.lp.edu.ua:8080/handle/ntb/32963>

12. Каленіченко Л. І., Слинько Д. В. Юридичний процес та процесуальне право: загальнотеоретичні підходи до розуміння співвідношення понять. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2019. Спецвипуск. С.7-10. URL: <http://apnl.dnu.in.ua/2019/4.pdf>

13. Калюжний Р. А. Теорія держави і права – основа формування професійної компетентності майбутніх правників. *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право*. 2017. № 1. С. 194-196. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npnau_2017_1_33

14. Капустинський В. А., Волкова І. В. Теоретичні основи судового правозастосування. *Часопис цивільного і кримінального судочинства*. 2016. № 5. С. 84-93. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chcks_2016_5_7

15. Ковбасюк С. В. Інститут та інституціоналізація як вираження міждисциплінарного підходу в дослідженні державної влади. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія «Юридичні науки». 2017. № 5. С. 28-33.

16. Козюбра М. Принципи права: методологічні підходи до розуміння природи та класифікації в умовах сучасних глобалізаційних трансформацій. *Право України*. 2017. № 11. С. 142-164.

17. Колпаков В. К. Фактичні ознаки та юридичний склад адміністративного проступку: поняття та розмежування. *Вісник Запорізького національного університету*. Юридичні науки. 2016. № 3. С. 160-170. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vznu_Jur_2016_3_26

18. Конституція України від 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

19. Корнієвський О. А. Громадянське суспільство сучасної України: проблемні аспекти розвитку. *Наукові праці МАУП*. 2017. Вип. 52. С. 56-63.

20. Коструба А. Правова природа держави: цивілістичний аспект. *Право України*. 2017. № 11. С. 165-171.

21. Красницький І. В. Кримінальний проступок: нові виклики тлумачення поняття. *Соціально-правові студії*. 2020. Випуск 4. С. 49-56. URL: <http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3491/1/08.pdf>

22. Крестовська Н. М., Матвєєва Л. Г. Особисті права людини першого покоління в національному, регіональному та міжнародному вимірі. *Права людини в Україні та зарубіжних країнах: проблеми теорії та нормативно-правової регламентації: колективна монографія*. Львів-

Торунь: Ліга-Прес, 2020. С.229-256.

23. Крестовська Н. Права дитини. Проблеми сучасної конституціоналістики. Вип. 4. Конституційне гуманітарне право. К.: Юрінком Інтер, 2018. С. 308-323.
24. Крестовська Н.М., Головченко М.Ф. Естетичний образ сучасної держави. *Право і суспільство*. 2021. № 4. С. 12-19. URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2021/4_2021/4.pdf
25. Курко М. Н., Сопілко І. М. Проблеми правового регулювання дотримання інформаційних прав у мережі Інтернет. *Наукові праці МАУП*. Серія: «Юридичні науки». 2016. Вип. 4. С. 5-14. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npmaupun_2016_4_4
26. Малишев Б. В. Судова правотворчість у контексті судової реформи в Україні. *Право України*. 2017. № 6. С. 34-38.
27. Мартинюк Р. Змішана республіка – напівпрезидентська форма правління. *Право України*. 2018. № 1. С. 172-173.
28. Назаренко О. А. Історія становлення політичної системи суспільства: теоретико-правовий аналіз. *Право і суспільство*. 2017. №3. С. 30–35. URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2017/3_2017/part_1/8.pdf
29. Пархоменко Н. Концептуальні основи теорії джерел права. *Право України*. 2017. №6. С. 9-16.
30. Петришин О., Погребняк С. Система права: загальнотеоретична характеристика. *Право України*. 2017. № 5. С. 9-17.
31. Полонка І. А. Неправомірна поведінка як категорія теорії права: доктринальний аналіз поняття та системних ознак. *Держава і право*. 2018. Вип. 80. С. 3-16.
32. Рабінович П., Луців О. Верховенство права як омріяний результат здійснення прав людини (підходи до інтерпретації, критерії оцінювання). *Право України*. 2017, № 3. С. 100-111.
33. Синчук С. Модель національної системи соціального забезпечення в контексті європейського напрямку розвитку України. *Право України*. 2016. № 8. С. 17-23.
34. Скуріхін С. М. Морфологія і динаміка правової культури: навч. посіб. Одеса: Фенікс, 2020. 314 с.
35. Скуріхін С. М. Співвідношення правового виховання і стихійної правової соціалізації. *Lex Portus*. 2018. № 6. С. 64-75.
36. Слинько Д. В. Юридичний процес: історія, теорія, практика: монографія. Харків: Вид-во «НТМТ», 2017. 415 с. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/4984>
37. Смирнова К. Джерела права Європейського Союзу: новітні тенденції розвитку. *Право України*. 2017. № 6. С. 90-97.
38. Стецик Н. В. Норма права та нормативно-правовий припис: загальнотеоретичні аспекти. *Публічне право*. 2016. № 4. С. 212-219. Теорія держави і права: навч. посіб. у визначеннях і табл. / за заг. ред. Т. Г. Каткова. 2-ге вид., допов. Харків: Право, 2020. 94
39. Теплюк М. До проблеми якості закону як джерела права. *Право України*. 2017. №6. С. 17-26.
40. Тетарчук І., Дяків Т. Теорія держави і права: навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2017. 184 с.
41. Тищенко О. Соціальні стандарти в Україні: проблеми євроінтеграції. *Право України*. 2016. № 8. С. 24-32.
42. Тополевський Р. Система джерел права України: сучасний стан і перспективи розвитку. *Право України*. 2017. № 6. С. 27-33.
43. Устименко О. С. Загальнотеоретична характеристика основних наукових концепцій походження держави. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія: «Юридичні науки». 2017. Вип. 2. Т. 1. С. 25-28.
44. Черняк Є. В. Зміна форми правління як мета конституційних перетворень: порівняльно-правовий аспект. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. Спецвипуск. 2017. Ч. 2. С. 40-43. URL: http://apnl.dnu.in.ua/tom_2_2017/12.pdf
45. Шай Р. Я. Теоретико-правовий підхід щодо розуміння сутності держави в історії політико-правової думки. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Юридичні науки.

2016. № 837. С. 373-376. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnulpurn_2016_837_61

46. Ярошенко О. Соціально-правовий вимір держави Україна в умовах євроінтеграції. *Право України*. 2016. № 8. С. 9-16.

Електронні інформаційні ресурси:

<http://portal.rada.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Верховної Ради України <http://www.kmu.gov.ua> - Урядовий портал України

<http://pravoznavec.com.ua> - Правознавець: Електронна бібліотека юридичної літератури www.library.univ.kiev.ua - Наукова бібліотека ім. М. Максимовича <http://www.nbuv.gov.ua/> Національна бібліотека України

<http://dspace.onua.edu.ua/> - Репозитарій Національного університету «Одеська юридична академія»

<https://dspace.nlu.edu.ua/> - Репозитарій Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

<http://dspace.lvduvs.edu.ua/> - Репозитарій Львівського державного університету внутрішніх справ